

એકમ નંબર – ૨

એકમનું નામ – સંમેય સંખ્યાઓ

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક બે વાક્યમાં આપો.

- (૧) પ્રાકૃતિક સંખ્યા એટલે શું ?
- (૨) પ્રાકૃતિક સંખ્યા કેટલી હોય છે ?
- (૩) ૦ એ પ્રાકૃતિક સંખ્યા છે ?
- (૪) સૌથી નાની પ્રાકૃતિક સંખ્યા જણાવો.
- (૫) પૂર્ણ સંખ્યા એટલે શું ?
- (૬) પૂર્ણ સંખ્યા કેટલી હોય છે ?
- (૭) સૌથી નાની પૂર્ણ સંખ્યા જણાવો.
- (૮) ઘન પૂર્ણાંક એટલે શું ?
- (૯) ઋણ પૂર્ણાંક એટલે શું ?
- (૧૦) કઈ પૂર્ણ સંખ્યાનો પ્રાકૃતિક સંખ્યામાં સમાવેશ થાય છે ?
- (૧૧) પૂર્ણાંક સંખ્યા એટલે શું ?
- (૧૨) પૂર્ણાંક સંખ્યા કેટલી હોય છે ?
- (૧૩) ઋણ પૂર્ણાંકનું ઉદાહરણ આપો.
- (૧૪) ઘન પૂર્ણાંકનું ઉદાહરણ આપો.
- (૧૫) ઘન અપૂર્ણાંકનું ઉદાહરણ આપો.
- (૧૬) ઋણ અપૂર્ણાંકનું ઉદાહરણ આપો.
- (૧૭) $\frac{1}{2}$ કેવા પ્રકારનો અપૂર્ણાંક છે ? (ઘન – ઋણ)
- (૧૮) $\frac{5}{2}$ કેવા પ્રકારનો અપૂર્ણાંક છે ?
- (૧૯) $\frac{7}{2}$ કેવા પ્રકારનો અપૂર્ણાંક છે ?
- (૨૦) $\frac{3}{8}$ કેવા પ્રકારનો અપૂર્ણાંક છે ?
- (૨૧) $(\frac{1}{2})$ કેવા પ્રકારનો અપૂર્ણાંક છે ?
- (૨૨) $(\frac{5}{6})$ કેવા પ્રકારનો અપૂર્ણાંક છે ?
- (૨૩) $\frac{6}{7}$ માં અંશ અને છેદની સંખ્યા જણાવો.
- (૨૪) $\frac{7}{2}$ માં અંશ અને છેદની સંખ્યા જણાવો.
- (૨૫) $(\frac{-3}{8})$ માં અંશ અને છેદની સંખ્યા જણાવો.
- (૨૬) ૦.૫ એ દશાંશ અપૂર્ણાંકને બીજી રીતે દર્શાવો.
- (૨૭) ૦.૩૨ ને બીજી રીતે દર્શાવો.

(૨૮) સંમેય સંખ્યાને સંકેતમાં કયા સ્વરૂપે દર્શાવી શકાય ?

(૨૯) P/q માં P અને q કેવી સંખ્યા છે ?

(૩૦) પ્રાકૃતિક સંખ્યાનો ગણ કયો છે ?

(૩૧) N એ કઈ સંખ્યાનો ગણ દર્શાવે છે ?

(૩૨) ગણ Z માં કેવા પ્રકારની સંખ્યાઓનો સમાવેશ થાય છે ?

(૩૩) સંમેય સંખ્યાનાં ગણને ગુણધર્મની રીતે દર્શાવો.

(૩૪) P ધન પૂર્ણાંક હોય એવી સંમેય સંખ્યાને શું કહેવાય ?

(૩૫) P ઋણ પૂર્ણાંક હોય એવી સંમેય સંખ્યાને શું કહેવાય ?

(૩૬) P શૂન્ય હોય એવી સંમેય સંખ્યાને શું કહેવાય ?

(૩૭) q ઋણ પૂર્ણાંક હોઈ શકે ?

(૩૮) $1/8$ નું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ કરો.

(૩૯) 0.8 નું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ કરો.

(૪૦) $(-1\frac{2}{3})$ નું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ કરો.

(૪૧) નીચેની સંખ્યાનું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ કરો.

(1) $(-1\frac{4}{5})$

(2) $2\frac{1}{4}$

(3) $\frac{4}{7}$

(4) $(\frac{-3}{5})$

(5) 0.5

(6) (-1.5)

(૪૨) વિરોધી સંખ્યા એટલે શું ?

(૪૩) વ્યસ્ત સંખ્યા એટલે શું ?

(૪૪) $(\frac{-3}{4})$ ની વિરોધી સંખ્યા લખો.

(૪૫) 0 ની વિરોધી સંખ્યા લખો.

સંમેય સંખ્યાઓના કયા ગુણધર્મનો ઉપયોગ થયો છે તે જણાવો.

(૪૬) $\frac{2}{3} + (\frac{-7}{4}) = (\frac{-7}{4}) + \frac{2}{3}$

(૪૭) $\frac{3}{8} + (\frac{-5}{2}) = (\frac{-5}{2}) + \frac{3}{8}$

(૪૮) $(\frac{-3}{2}) + \frac{3}{8} = \frac{3}{8} + (\frac{-3}{2})$

(૪૯) $(\frac{-1}{8}) \times \frac{1}{7} = \frac{1}{7} \times (\frac{-1}{8})$

(૫૦) $\frac{3}{2} \times (\frac{-3}{2}) = (\frac{-3}{2}) \times \frac{3}{2}$

(૫૧) $\frac{1}{2} \times (\frac{1}{3} \times \frac{1}{4}) = (\frac{1}{2} \times \frac{1}{3}) \times \frac{1}{4}$

(૫૨) $\frac{5}{2} \times (\frac{3}{8} \times \frac{2}{3}) = (\frac{5}{2} \times \frac{2}{3}) \times \frac{3}{8}$

(૫૩) $(\frac{-3}{5} + 0) = (\frac{-3}{5})$

(૫૪) $(\frac{-3}{8} \times 1) = (\frac{-3}{8})$

(૫૫) $\frac{1}{4} + (\frac{1}{6} + \frac{1}{3}) = (\frac{1}{4} + \frac{1}{6}) + \frac{1}{3}$

નીચેના પ્રશ્નો માટે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(૧) $5/2$ ની વિરોધી સંખ્યા જણાવો.

(અ) 5 (બ) 2 (ક) $-5/2$ (ડ) $2/5$

(૨) -2 ની વિરોધી સંખ્યા જણાવો.

(અ) 2 (બ) $1/2$ (ક) 20 (ડ) 0

(૩) $13/20$ ની વિરોધી સંખ્યા જણાવો.

(અ) $20/13$ (બ) $(-13/20)$ (ક) $(-20/13)$ (ડ) એક પણ નહીં

(૪) $1/8$ ની વ્યસ્ત સંખ્યા લખો.

(અ) 8 (બ) (-8) (ક) 0 (ડ) $(-1/8)$

(૫) $4/10$ ની વ્યસ્ત સંખ્યા લખો.

(અ) $(-4/10)$ (બ) 4 (ક) $10/4$ (ડ) 10

(૬) $2\ 1/7$ ને p/q સ્વરૂપે દર્શાવો.

(અ) $9/7$ (બ) $1/7$ (ક) $2/7$ (ડ) $15/7$

(૭) $(-4\ 1/3)$ ને p/q સ્વરૂપે દર્શાવો.

(અ) $(-3/4)$ (બ) $(-4/3)$ (ક) $(-13/3)$ (ડ) $(-7/3)$

(૮) $3\ 1/7$ માં 3 એ કેવી સંખ્યા છે ?

(અ) પૂર્ણાંક (બ) પ્રાકૃતિક (ક) અ અને બ (ડ) અપૂર્ણાંક

(૯) 28 ને p/q સ્વરૂપે દર્શાવો.

(અ) $28/1$ (બ) $1/28$ (ક) 28.0 (ડ) 0.28

(૧૦) ગુણાકારમાં તટસ્થ સંખ્યા જણાવો.

(અ) 0 (બ) 1 (ક) (-1) (ડ) 10

(૧૧) $2/7 + (7/4) = (7/4) + 2/7$ માં સરવાળાના કયા ગુણધર્મનો ઉપયોગ થયો છે ?

(અ) ક્રમનો ગુણધર્મ (બ) જૂથનો ગુણધર્મ (ક) તટસ્થ સંખ્યાનું અસ્તિત્વ (ડ) વ્યસ્ત સંખ્યાનું અસ્તિત્વ

(૧૨) સરવાળામાં તટસ્થ સંખ્યા જણાવો.

(અ) 0 (બ) (-1) (ક) 1 (ડ) 100

(૧૩) $(3/5) + 0 = (3/5)$ માં કયા ગુણધર્મનો ઉપયોગ થયો છે ?

(અ) ક્રમનો ગુણધર્મ (બ) જૂથનો ગુણધર્મ
(ક) તટસ્થ સંખ્યાનું અસ્તિત્વ (ડ) વ્યસ્ત સંખ્યાનું અસ્તિત્વ

(૧૪) $4/5 \times (7/8 \times 2/7) = 2/7 \times (4/5 \times 7/8)$ માં ગુણાકારના કયા ગુણધર્મનો ઉપયોગ થયો છે ?

(અ) સંવૃત્તતાનો ગુણધર્મ (બ) ક્રમનો ગુણધર્મ
(ક) વ્યસ્ત સંખ્યાનું અસ્તિત્વ (ડ) જૂથનો ગુણધર્મ

(૧૫) $(^{-3}/_2 \times ^2/_3) = 1$ માં ગુણકારના કયા ગુણધર્મનો ઉપયોગ થયો છે ?

(અ) વ્યસ્ત સંખ્યાનું અસ્તિત્વ

(બ) ક્રમનો ગુણધર્મ

(ક) સંવૃત્તતાનો ગુણધર્મ

(ડ) તટસ્થ સંખ્યાનું અસ્તિત્વ

(૧૬) 0.8 ને અન્ય કઈ રીતે દર્શાવી શકાય ?

(અ) $^8/_100$

(બ) $^8/_10$

(ક) $^{10}/_8$

(ડ) $^{100}/_8$

(૧૭) $^{72}/_{100}$ ને અન્ય કઈ રીતે દર્શાવી શકાય ?

(અ) $^{7.2}/_{100}$

(બ) $^{100}/_{72}$

(ક) 0.72

(ડ) 7.2

(૧૮) (-0.2) ને અન્ય કઈ રીતે દર્શાવી શકાય ?

(અ) $^2/_100$

(બ) $^2/_10$

(ક) $(^{-10}/_2)$

(ડ) $(^{-2}/_{10})$

(૧૯) $^3/_7 + (^{-3}/_7) = 0$ માં સરવાળાના કયા ગુણધર્મનો ઉપયોગ થયો છે ?

(અ) વિરોધી સંખ્યાનું અસ્તિત્વ

(બ) ક્રમનો ગુણધર્મ

(ક) સંવૃત્તતાનો ગુણધર્મ

(ડ) અ અને ક

(૨૦) $^1/_8 + 0 = ^1/_8$ માં સરવાળાના કયા ગુણધર્મનો ઉપયોગ થયો છે ?

(અ) તટસ્થ સંખ્યાનું અસ્તિત્વ

(બ) ક્રમનો ગુણધર્મ

(ક) જૂથનો ગુણધર્મ

(ડ) અ અને બ

નીચે આપેલ ખાલી જગ્યા પૂરો.

(૧) 0 એ પૂર્ણ સંખ્યા છે, પરંતુ સંખ્યા નથી.

(૨) એ સૌથી નાની પ્રાકૃતિક સંખ્યા છે.

(૩) એ સૌથી નાની પૂર્ણ સંખ્યા છે.

(૪) સંમેય સંખ્યાને સંકેતમાં વડે દર્શાવાય છે.

(૫) p ધનપૂર્ણાંક હોય એવી સંમેય સંખ્યાને કહેવાય છે.

(૬) p ઋણપૂર્ણાંક હોય એવી સંમેય સંખ્યાને કહેવાય છે.

(૭) p શૂન્ય હોય એવી સંમેય સંખ્યાને કહેવાય છે.

(૮) $^2/_5$ માં સંખ્યા ઉમેરીએ તો પરિણામ શૂન્ય મળે.

(૯) જે બે સંખ્યાનો સરવાળો કરતાં પરિણામ શૂન્ય મળે એવી બે સંખ્યાઓને એકબીજાની સંખ્યાઓ કહે છે.

(૧૦) $^3/_4$ ની વિરોધી સંખ્યા છે.

(૧૧) $(^5/_2)$ એ ની વિરોધી સંખ્યા છે.

(૧૨) $(^3/_9)$ અને $(^{-3}/_9)$ એ એકબીજાની સંખ્યાઓ છે.

(૧૩) ની વિરોધી સંખ્યા એ સંખ્યા પોતે જ છે.

(૧૪) $(^{-5}/_2) + ^5/_2 = \dots\dots\dots$ થાય.

- (૧૫) સંખ્યાની વ્યસ્ત સંખ્યાનું અસ્તિત્વ નથી.
- (૧૬) વ્યસ્ત સંખ્યાઓનો ગુણાકાર થાય.
- (૧૭) વિરોધી સંખ્યાઓનો સરવાળો થાય.
- (૧૮) $(\frac{4}{7})$ ની વ્યસ્ત સંખ્યા થાય.
- (૧૯) $\frac{5}{2}$ ની વ્યસ્ત સંખ્યા અને વિરોધી સંખ્યા
- (૨૦) $(\frac{1}{2})$ ની વ્યસ્ત સંખ્યા અને વિરોધી સંખ્યા
- (૨૧) $\frac{5}{2}$ ની વ્યસ્ત સંખ્યાના ગુણાકાર, $\frac{5}{2}$ ની વિરોધી સંખ્યાઓનો સરવાળો ઉમેરવાથી પરિમા આવે ..
- (૨૨) (-5) એ પૂર્ણાંક સંખ્યા છે પણ સંખ્યા નથી.
- (૨૩) $\frac{5}{7}$ એ સંખ્યા છે. (પૂર્ણાંક, અપૂર્ણાંક)
- (૨૪) $\frac{3}{8}$ માં અંશ અને છેદ છે.
- (૨૫) $(\frac{3}{2})$ માં અંશ અને છેદ છે.
- (૨૬) $(\frac{4}{9})$ માં અંશ અને છેદ છે.
- (૨૭) $2\frac{3}{8}$ માં એ પૂર્ણાંક છે એ અપૂર્ણાંક છે.
- (૨૮) $4\frac{3}{5}$ માં એ પૂર્ણાંક છે એ અપૂર્ણાંક છે.
- (૨૯) (-3) માં અંશ અને છેદ છે.
- (૩૦) 4 માં અંશ અને છેદ છે.
- (૩૧) 0.6 ને $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં રૂપે દર્શાવી શકાય.
- (૩૨) 0.4 ને $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં રૂપે દર્શાવી શકાય.
- (૩૩) 0.8 ને $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં રૂપે દર્શાવી શકાય.
- (૩૪) $2\frac{1}{7}$ ને $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં રૂપે દર્શાવી શકાય.
- (૩૫) $3\frac{2}{7}$ ને $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં રૂપે દર્શાવી શકાય.
- (૩૬) $(-3\frac{1}{4})$ ને $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં રૂપે દર્શાવી શકાય.
- (૩૭) 0 ને $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપમાં રૂપે દર્શાવી શકાય.
- (૩૮) ની વ્યસ્ત સંખ્યાનું અસ્તિત્વ નથી.
- (૩૯) શૂન્યની વિરોધી સંખ્યા છે.
- (૪૦) ગુણાકારમાં તટસ્થ સંખ્યા છે અને સરવાળા માટે તટસ્થ સંખ્યા છે.

‘અ’ વિભાગના જવાબ ‘બ’ વિભાગમાંથી શોધી તેનો ક્રમ નીચે આપેલ ‘અ’ વિભાગના નંબર સામે લખો.

‘અ’ વિભાગ “સંખ્યા”

‘બ’ વિભાગ “ $\frac{p}{q}$ સ્વરૂપ”

(1) 0.8

(A) $\frac{232}{10}$

(2) 23.2

(B) $\frac{-73}{10}$

(3) 35.3

(C) $\frac{-52}{10}$

(4) (-7.3)

(D) $\frac{-84}{100}$

(5) (-0.84)

(E) $\frac{8}{10}$

(6) (-5.2)

(F) $\frac{353}{10}$

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

‘અ’ વિભાગના જવાબ ‘બ’ વિભાગમાંથી શોધી તેનો ક્રમ નીચે આપેલ ‘અ’ વિભાગના નંબર સામે લખો.

‘અ’ વિભાગ “સંખ્યા”

‘બ’ વિભાગ “વિરોધી સંખ્યા”

(1) $\frac{5}{2}$

(A) 0

(2) 0

(B) $\frac{7}{2}$

(3) $\frac{-7}{2}$

(C) $\frac{-7}{3}$

(4) $2\frac{1}{3}$

(D) $\frac{4}{7}$

(5) $\frac{-4}{7}$

(E) $\frac{-5}{2}$

(F) $\frac{7}{3}$

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

‘અ’ વિભાગના જવાબ ‘બ’ વિભાગમાંથી શોધી તેનો ક્રમ નીચે આપેલ ‘અ’ વિભાગના નંબર સામે લખો.

‘અ’ વિભાગ “સંખ્યા”

‘બ’ વિભાગ “વ્યસ્ત સંખ્યા”

(1) $\frac{3}{2}$

(A) $\frac{11}{7}$

(2) $\frac{7}{11}$

(B) 0 ની વ્યસ્ત સંખ્યા શક્ય નથી

(3) $-3\frac{1}{2}$

(C) 0

(4) 0

(D) $\frac{2}{3}$

(5) $\frac{-9}{2}$

(E) $\frac{-2}{9}$

(F) $\frac{-2}{7}$

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)